

Under de 5 okkupasjonsår var det viktig å skaffe de norske myndigheter informasjon. Noen få dager før krigen var slutt hadde jeg i den anledning en samtale med den siste leder av det tyske Reichskommissariatet i Bergen, herr Puschmann.

Nu 25 år etter kan det muligens være av interesse å gjengi mitt notat fra samtalen, et notat som ble godtatt av Puschmann som dekkende for hans oppfatning av krigens slutfaser. Såvidt jeg erindrer kom notatet aldri frem der det skulle. Begivenhetene i de dager gikk for fort til alltid å holde ledd og kontakter i orden.

Mangt og meget i Puschmanns tyske syn vierker idag både farget forferdende og underlig, samtidig som taktiske hensyn nok har veiet tungt for ham. Men notatet som her gjengis uendret gir allikevel, tror jeg, et visst bilde av den betenkte tyskers vurdering her i Bergen akkurat den 3. mai 1945, en knapp uke før tyskerne også i Norge kapitulerte.

Her er så Puschmanns vurdering av situasjonen:

Det er tungt for meg å si det, men Tyskland har tappt krigen.

Hitlers død var et tungt slag for Tyskland, også for meg personlig til tross for at jeg aldri har vært partimedlem. Jeg har dog fullt ut forstått å vurdere Hitlers innsats for Tyskland. 3-4 ganger har jeg personlig møtt Hitler, og i han fant jeg en personlighet av største format. Det er derfor trist å erfare at den utenlandske presse og kringkasting har kuttet Hitlers lik i småklipper og kastet ball med det. Hitler lovet og døde for sin ide på en måte som ingen annen statsmann i de senere år. Det har derfor for såvidt ingen interesse å diskutere om Hitler skjøt seg, døde på sotteseng el.

Det siste Hitler gjorde før han døde var å utnevne en ikke-partimann Grossadmiral Doenitz som sin etterfølger. Denne utnevnelse har vakt ikke bare forbauselse, men også mishag innen partiet, idet førerens gamle partifeller følte seg forbigått. Førerens utnevnelse av en ikke-parti mann må etter min mening tas som et politisk testamente, som et fingerpek hvor føreren nu mente en måtte søke løsning. Doenitz første handling var å utnevnte Graf Schwerin von Krossigk som utenriksminister. Riktignok har Krossigk vært med i Hitlers regjering, men han har den hele tid holdt seg i bakgrunnen. Han tilhører en gammel slekt som gjennom generasjoner har spilt en fremtredende rolle i Tysklands økonomiske liv. Det er stor forskjell på å være politiker og forretningsmann. Von Krossigk er forretningsmann til fingerspissene, han er "sober", han er fagmann. Regjæringskiftet betyr i første rekke en overgang fra en politisk regjering til en fagregjering. Av disse grunner varevel heller ikke Himler brukbar for Tyskland. Han hadde verken den nødvendige tillit hverken innad eller utad. Han var en meget aktiv herre, mens hans midler hadde også tenkende tyskere for lenge tatt avstand fra.

- 2 -

Stort sett er det å beklage at Tyskland ikke har den ene personlighet som en hadde kunnet samle seg om og som hadde hatt et navn i utlandet. Ansvarsprinsippet, samlingen av makt og stillinger på enkelte hender hadde stengt dyktige folk utenfor de ledende stillinger.

Reichskommissariatet er nu uten forbindelse med Tyskland og den tyske regjering. Vi vet ikke en gang hvor den tyske regjering befinner seg. Kanskje et sted i Nord-Tyskland, kanskje i Danmark.

Det er mitt håp at seierherrene ikke vil knuse Tyskland slik som propagandan forlanger. Det er min mening at en total ødeleggelse av Tyskland, som vel tross alt må regnes som en kulturnasjon av første klasse vil falle tilbake på Europa som helhet.

Med hensyn til Norge, vil de siste dagers begivenheter etter min mening resultere i ett av to:

- 1) Trenger russerne inn i Norge vil den tyske her sloss.
- 2) Kan det treffes en avtale med de allierte om en uttrekning av Norge med eller uten våpen og med øren i behold vil dette skje rolig og uten kamp. Wehrmachts oppgave i Norge hadde vært å sikre den tyske flanke. Denne oppgave er nå falt bort.

Tiden fremover er preget av usikkerhet. Da som nevnt Reichskommissariatet ikke lenger har noen forbindelse med vår regjering er det for såvidt overlatt til den enkeltes fornuft å treffe de nødvendige rådgjerd i øyeblikket. Jeg ser det som min oppgave fortsatt å holde næringslivet i mitt distrikt oppe etter de samme linjer som jeg hittil har fulgt. En viktig unntakelse er det dog, idet de tyske interesser for en eksport fra Norge, noe som jeg har hatt i oppdrag å skaffe, er falt bort. Likeledes vil for fremtiden hørende krav kun bli imøtaket for såvidt det gjelder rene forsvarstiltak. I tiden fremover vil derfor kravene fra høren ikke bli innvilget uten videre, men strengt vurdert i hvert enkelt tilfelle. Det er mitt håp at jeg når tiden kommer kan overlevere det produksjonsapparat som er for hånden i god orden til en kompetent avløser.

Det har forøvrig vært en glede for meg å konstatere at jeg også etter de siste dagers begivenhet har kunnet møte representanter for næringslivet i Bergen med den samme fortrolighet, den samme vilje til å holdet det gående som tidligere. Jeg tror det norske folk forstår at ro og orden er det som best kan bidra til å løse problemene fremover. Det er også gledelig å se den verdighet, ro og disiplin som det norske folk har vist i disse dager. Parolen om verdighet, ro og orden er etter min mening den beste parole som er utgått fra London.

- 3 -

Med hensyn til den "Graulpropaganda" som for tiden drives fra alliert hold med hensyn til konsentrasjonsleirene i Tyskland og tysk okkuperte land, vil jeg si at jeg fullt er oppmerksom på at det har foregått ting som både jeg og mange med meg har tatt avstand fra. På den annen side vil jeg henvise til Russland og Englands innretninger av liknende art.

Det har forbauset meg meget å høre at forholdene på Espeland har forverret seg i den siste tid. Den mann som nu har kommandoen der oppe heter Kreutz, som jeg kjenner som en rolig og fornuftig mann. Jeg har ikke kunnet tenke meg muligheten av at han ville gå lenger enn strengt nødvendig for å gardere seg mot uroelementer, men forholdene skal bli undersøkt.

Hva N.S. angår er dette et indrepolitisk spørsmål. Rent personlig er jeg dog av den oppfatning at partien for den alt overveiende del består av udyktige folk. Og Quisling, tja. "er redet nur".